

visit
Blidinje
DMC

SADRŽAJI I USLUGE

SADRŽAJI I USLUGE

U PARKU PRIRODE BLIDINJE

ZAGRLI SLOBODU

TURISTIČKI OBILAZAK PARKA PRIRODE BLIDINJE UZ VODIČA 4

PLANINARSKÉ TURE UZ SPECIJALIZIRANOG VODIČA 6

LAKŠE PJEŠAČKE TURE 19

BICIKLISTIČKE TURE 26

OBILAZAK SEOSKOG DOMAĆINSTVA 31

KANUI NA BLIDINJSKOM JEZERU 31

FRANJEVAČKA KUĆA MOLITVE MASNA LUKA 32

STRELIČARSTVO 32

PIKNIK TASTING EXPERIENCE U PRIRODI 33

BRANJE LJEKOBILJA I STRUČNA RADIONICA 33

SMJEŠTAJ & GASTRONOMIJA 35

TURISTIČKI OBILAZAK PARKA PRIRODE BLIDINJE UZ VODIČA

Blidinjsko Jezero - Masna Luka - Pećina Mijata Tomića - Nekropola stećaka Dugo Polje - Grob Dive Grabovčeve na Kedžari - Ski Centar

Park prirode Blidinje dom je velikom bogatstvu prirodnih i kulturnih dobara te mjesto brojnih zanimljivih priča i legendi. Očaravajući krajolici cijeloga Parka već godinama privlače turiste iz svih krajeva svijeta, a oni; zaneseni prizorima s blidinjskih prostranstava, u svijet šalju neke od najljepših fotografija koje se u ovom dijelu Europe mogu napraviti.

Jeste li znali da je Park prirode Blidinje dom najvećem planinskom jezeru u cijeloj BiH te u isto vrijeme i još jednom, manjem, koje slovi za jezero na najvišoj nadmorskoj visini u cijeloj državi? Ili da se u Parku nalazi najviša litica na cijelome Balkanu?

Mnoge činjenice ovaj park prirode svrstavaju među najbolje od najboljih, pa tako i kanjon Dive Grabovice čija je dubina od 1800 m jednaka dubini Grand Canyona. Za obilazak cijeloga područja i uživanje posjetitelja u svemu što Park prirode Blidinje nudi potrebno je dosta vremena, ali pozicija njegovih najljepših dijelova takva je da se svi oni mogu obići za otprilike 2 sata. Baš tamo, do najljepših dijelova ovoga Parka, vodi vas kroz pustolovinu koja vremenski traje

120 minuta, ali ćete ju pamtili čitav život, a na posljetku, sigurni smo, i željeti ju doživjeti iznova.

U otprilike dva sata avanture, pored nekih od najzanimljivijih i najznačajnijih točaka u našem Parku prirode, imat ćete priliku upoznati intrigantnu povijest ovoga kraja te u isto vrijeme njegovu iznimnu ljepotu.

Ovaj turistički obilazak je jedinstven po tome što uz putovanje prelijepom prirodom i njenim krajolicima, u isto vrijeme putujete i kroz petsto godina povijesti ovoga kraja.

Prva takva točka, a ujedno i sastajalište s vodičem, jest samo **jezero Blidinje** po kojemu je naš Park prirode i dobio ime. Vodič će vas pobliže upoznati ne samo s činjenicama o jezeru, već i o pričama i legendama vezanim za njegovo nastajanje. Šum uzburkane planinske vode uvijek se odlično stopi s legendama iz prošlih blidinjskih vremena te u savršenom skladu pruža najbolje iskustvo boravka pored Blidinjskoga jezera. Gore iznad vode, vrh Čvrsnice nazvan Jelinak privući će vas da baš tu pored jezera, s

njim u pozadini, napravite najljepšu fotografiju iz Parka prirode Blidinje.

Potom se ide u **Masnu Luku** u obilazak crkve i samostana sv. Ilije Gromovnika, gdje se mogu posjetiti i dvije zanimljive umjetničke galerije. Masna Luka također je poznata po svojim izvorima pitke vode, među kojima je najpoznatije vrelo Jasle koje ćemo posjetiti, te kao jedno od najvećih staništa endemskog bora munike. Ovo mjesto se nalazi u zagrljaju tri prelijepa vrha Čvrsnice. To su Lisac, Jabuka i Crveni kuk, čije će visine na najbolji mogući način uljepšati cijeli vaš prolazak Masnom Lukom. Viši vrhovi Čvrsnice iznad njih izgledat će kao da ste negdje ispod Himalaja.

Izlaskom iz Masne Luke na Dugo polje, imate prilike i malo se udaljiti od vozila te prošetati podno padina Vran planine hvatajući svjež planinski zrak. Kroz tu šetnju, vodič će vas odvesti **do pećine Mijata Tomića** te vas tamo upoznati s ljudima koji su uvelike obilježili ovaj kraj - hajducima, a po uzoru na njih restoran Hajdučke Vrleti u blizini pećine dobio je ime.

Iduća postaja nas vodi malo dalje u prošlost. Točnije do **nekropole stećaka Dugo polje**. To su srednjovjekovni nadgrobni spomenici tipični za ovo područje. Ovih 150 stećaka, koji u Dugom polju stoje već stoljećima, od 2016. godine nalaze se na popisu svjetske kulturne baštine UNESCO-a te predstavljaju idealan lokalitet za pobliže upoznavanje s pričom o ovim nijemim svjedocima srednjovjekovne povijesti blidinjskoga područja.

Nakon toga, putovanje kroz povijest ne završava, već se nastavlja samo par kilometara dalje, gdje idemo u posjet grobu Dive Grabovčeve na Kedžari. Diva Grabovčeva djevojka je koja je doživjela svoju tužnu sudbinu baš na ovom mjestu. Naime, ubijena je krajem 17. stoljeća jer se odbijala udati za lokalnoga bega čiji je turski narod tada harao, pljačkao i mučio kršćanski puk na ovom području Balkana. Diva Grabovčeva i dan danas predstavlja simbol otpora prema sili, nepravdi i okupatoru te u isto vrijeme pokazuje koliko je vjera pomogla ovdašnjem narodu da tijekom stoljeća očuva svoj identitet i zlatnim slovima ispiše svoju bogatu povijest.

Cjelokupna njezina priča je fascinantna, a vodič će se pobrinuti da vas pobliže upozna s njezinom životnom pričom. Naposljetku, povratkom iz povijesti u sadašnjost, posjećujemo ski-centar Risovac, skijaški kompleks izgrađen na padinama Čvrsnice, koji čini srce zimske turističke ponude Parka prirode Blidinje. Ovdje imamo priliku bolje upoznati rad i značaj ovoga skijaškoga centra te nam ovo mjesto pruža sjajan pogled na Park. Ovdje i završavamo ovaj obilazak te se vodič pozdravlja s vama i ostavlja vas da i dalje uživete u ocharavajućem krajoliku koji će cvrkutom ptica, pričom krošnji stoljetnih šuma i laganim planinskim povjetarcem, pozivati da ostanete duže ili da mu dođete u susret - ponovno!

i Cijena obilaska: 100 KM

U cijenu je uključen turistički vodič za područje Parka prirode Blidinje za vrijeme trajanja programa. Trajanje ture: 2 sata

Napomena: Jedan vodič može ići na grupu do 50 ljudi.

PLANINARSKÉ TURE UZ SPECIJALIZIRANOG VODIČA

Vitlenica - Hajdučka vrata

Jedna od najljepših planinarskih tura na Čvrtnici i u cijeloj regiji baš je ona koja prolazi stazom s Vitlenice do Hajdučkih vrata.

Tura u jednom smjeru traje otprilike 4 sata, a za to vrijeme možete doživjeti svu raznolikost planine Čvrtnice iz prve ruke. Prvih sat vremena se ide kroz park-šumu Muvarnicu. Šuma obiluje visokim stoljetnim stablima bora i jele uz pokoji bukvu. Budući da se nalazi na velikom području od 500 hektara, ova zelena oaza mira također obiluje i raznolikim vrstama ptica čiji pjev upotpunjuje planinarenje ovim prostorom.

Izlaskom na čistiji prostor, nakon šume se odmah dolazi do prvoga vidikovca kod kojega su postavljene i klupe za odmor. Na tom se mjestu većina planinara odlučuje na prvu malo dužu stanku. Mjesto je savršeno za hvatanje prvih pravih fotografija s planinarenja jer se s njega prvi put otvaraju vidici na obronke Čvrtnice i njen, možda i najpoznatiji vrh Veliki Vilinac (2118 mnm). Pogledati gore, prema tom vrhu, u čovjeku budi osjećaj strahopoštovanja jer litice koje krase Veliki Vilinac pokazuju da doći na njega nije nimalo lak posao. Cijeli kadar s ovoga vidikovca

upotpunjuje mnoštvo manjih vrhova koji onako šiljasti izgledaju kao da se pored njih nikako ne može proći. Trostruki i Dvostruki kuk, Mali Vilinac, Lomivrat i Mala Oštovača samo su neki od njih.

Baš tamo, između tih vrhova, nastavlja se planinarska staza do Hajdučkih vrata. Pro-laskom kroz nekoliko udolina i klanaca cijela ova tura dobiva potpuno novi izgled te u vama probudi istinskoga planinara. Uz tu stazu imate priliku proći kroz staro napušteno naselje nekadašnjih pastira i stočara. Cijelo to područje naziva se Zaglavlje i nalazi se na 1560 m/nv, a pored svih ruševina još se jedna kućica bori i prkosi vremenu. Uz obnovu i konstantnu pažnju kuća i dalje služi kao sklonište u slučaju lošega vremena. Ovisno o dobu godine kojim biste planinarili ovom stazom, ovo područje je savršeno za upoznati se s rijetkim vrstama bilja i cvijeća koje raste na Čvrtnici.

Staza nastavlja dalje ispod vrha Stog pored kojega je najbolje napraviti još jednu malo dužu stanku prije završnoga i najstrmijega uspona. Iza toga vrha, prelazi se na visoke predjele Čvrtnice pa se tu, u kratkom roku, jako često zna promijeniti i temperatura za

nekoliko stupnjeva. Planinareći dalje, Veliki Vilinac je sve bliže pa se na njemu mogu uočiti i planinari, a pogled natrag otvara vidike na planine Vran i Radušu iza njega.

Nakon nekih tri sata srednje teške planinarske staze dolazi se do raskrižja Hajdučka Vrata <-> Veliki Vilinac / dom na Vilincu. Raskrižje se nalazi na 1860 m/nv i od tog mjesta do Hajdučkih vrata potrebno je još nešto manje od sat vremena. Sve ovisi o tome koliko će Vas zadržati pogledi na vrhove grandioznoga Prenja u daljini ili područje oko Peštibrda koje je cijelo satkano od litica i visokih stijena. Pet minuta prije dolaska do krajnje točke prolazi se i pored najvišega jezera u Bosni i Hercegovini. Jezero Crvenjak nalazi se na točno 2000 m/nv, baš kao i Hajdučka vrata koja su od jezera udaljena tek pet minuta hoda.

Kada prođete i te posljednje metre staze, izlazite na najljepši vidikovac koji ste ikada posjetili. Kameni krug promjera pet metara savršen je dodatak cijelom prizoru i odličan mamac svim ljubiteljima prirodnih čuda i prelijepih prizora za fotografiranje.

Hajdučka vrata proglašena su spomenikom prirode još davne 1985. godine i danas ih po-

sjećuje tisuće planinara svake godine. Činjenica da se na ovom mjestu planirao snimati i dio Gospodara Prstenova pokazuje koliko je mjesto popularno i kako ta popularnost s godinama postaje samo veća. Iza Hajdučkih vrata nalazi se kanjon Dive Grabovice kroz koji pogled seže daleko do Prenja, Veleža i Čabulje. Duboko na kraju kanjona nazire se i jedna od najhladnijih rijeka Europe - Neretva. Kanjon Dive Grabovice dubok je čak 1800 m te se time može mjeriti s Grand Canyonom koji je identično dubok. Za Divu Grabovicu nevjerojatna je činjenica da se cijeli kanjon u potpunosti nalazi u Čvrtnici. Pored Hajdučkih vrata nalazi se i jedan vrh na 2038 m/nv (Trinjača), na kojem se nalazi i bilježnica u koju se možete potpisati.

Povratak natrag daje jedno novo iskustvo jer staza izgleda potpuno drugačije pa bi vam se moglo činiti da idete jednom sasvim novom stazom kojom još niste prošli. To je još jedan podatak koji cijelu ovu planinarsku turu čini jednom od najljepših i najposebnijih, a kao suvenir iz Parka prirode Blidinje sigurno ćete ponijeti velik broj uspomena te isto toliko najljepših fotografija.

- i** - do polazne točke vodi makadamski put dug 3,5 km koji na mjestima zna biti lošiji, posebno poslije velikih kiša
- u blizini planinarske staze, vode ima kraj doma na Vilincu, a da bi se do nje došlo potrebno je dodatnih četrdeset minuta planinarenja
- dužina staze je oko 16,5 km (oba smjera) i prijeđe se oko 700 m/nv. Staza se ubraja u srednje teške planinarske ture. Uredno je označena i prosječena. Kroz šumu su postavljene i markacije za planinarenje po noći.

- Polazna točka: Vitlenica, 1470 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.673061, 17.622733
- Vrijeme pješaćenja: 7 sati
- Dužina staze: 16,5 km
- Visinska razlika: 700 m
- Voda za piće: dostupno
- Težina uspona: srednje teško

Vitlenica - Veliki kuk

Zašto Čvrstica prednjači u mnogočemu u odnosu na sve okolne planine pa i šire, potvrđuje Veliki kuk.

S ovog mjesta možete promatrati ptice kako lete ispod vas! I to je jedno iskustvo koje se ne može doživjeti nigdje drugdje.

Veliki kuk je najkrševitije mjesto na cijeloj Čvrstici. Njegove litice koje se okomito spuštaju nevjerovatnih 1300 m čine najveću vertikalu na cijelom Balkanskom poluotoku. To je još jedna stvar koja Park prirode Blidinje čini destinacijom za najljepši odmor i nezaboravne avanture. Nigdje drugo nećete moći stajati uz rubove litica kojima se ne vidi kraja, nigdje drugo nećete moći raširiti ruke i osjećati se kao da letite.

Polazna točka za uspon na Veliki kuk je na istom mjestu odakle se kreće na Hajdučka vrata pa se dobrim dijelom ide istom stazom, točnije nekih tri sata do mjesta na kojem se nalazi raskrižje Hajdučka Vrata <-> Veliki Vilinac / dom na Vilincu (detaljniji opis staze do raskrižja nalazi se u tekstu za turu Vitlenica - Hajdučka vrata). Za Veliki kuk potrebno je skrenuti desno prema domu na Vilincu i baš pored njega se prvi put mogu uočiti litice Velikoga kuka koje će vas odmah ostaviti bez teksta. Do samih litica od prethodno spomenutog raskrižja potrebno je još otprilike jedan i pol sat, što cijelu planinarsku turu čini malo težom od one za Hajdučka vrata. Prolazeći pored doma na Vilincu treba imati na umu da se prolazi pored doma koji se nalazi na najvišoj nadmorskoj visini

- i** - do polazne točke vodi makadamski put dug 3,5 km koji na mjestima zna biti lošiji, posebno poslije velikih kiša
- dužina staze je oko 17 km (oba smjera) i prijeđe se oko 800 m/nv. Staza se ubraja u teške planinarske ture. Uredno je označena i prosječna. Kroz šumu su postavljene i markacije za planinarenje po noći.

na cijelim Dinaridima. To je još jedna stvar koja Čvrsticu stavlja na mjesto broj jedan. U domu je moguće i prespavati (uz prethodnu najavu) te popiti piće ili nešto pojesti (kada je dom otvoren). Ispod doma se nalaze vrelo i čatrnja sa pitkom vodom koja nikada ne presuši pa za ovu turu možemo reći da vode ima na stazi. Blagim spuštanjem do Velikoga kuka obronci Velike Čvrstice su kao na dlanu pa se tako u daljini raspoznaju Pločno, Ivina kosa, Kapci, Veliki Jelinak i najudaljeniji vrh od svih - Peštibrdo. Svaki od njih je vrh visok preko 2000 metara. Nakon nekih 10-ak minuta dolazi se do znaka koji upućuje na stazu za Veliki kuk. Staza je uredno označena i prosječna te vas dovodi do litica za dodatnih pola sata hoda.

Promatrati kanjon Dive Grabovice s ovoga mjesta jest i najbolja opcija jer kanjon nastaje upravo ispod Velikoga kuka. Nalaziti se na sredini kanjona dubokog 1800 metara i stajati uz rub litica koje se okomito spuštaju 1300 metara pruža daleko više nego što se riječima i slikom može dočarati. Gdje god da vam pogled stane dobit ćete prizor za pamćenje.

Daleko manje poznat i popularan od ostalih destinacija na ovoj famoznoj planini, Veliki kuk itekako zaslužuje posjetu i divljenje te ima ogroman potencijal da bude popularan baš kao i Hajdučka vrata. Kada dođete na ovo mjesto shvatit ćete zašto to govorimo, a zbog krševitog terena, na njemu se mogu uočiti i promatrati divokoze.

- Polazna točka: Vitlenica, 1470 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.673061, 17.622733
- Vrijeme pješaćenja: 9 sati
- Dužina staze: 17 km
- Visinska razlika: 800 m
- Voda za piće: dostupno
- Težina uspona: teško

Masna Luka - Pločno

Masna Luka mjesto je iz kojega polazi najviše planinarskih staza u cijelom Parku prirode Blidinje. Iz nje se može planinarskim stazama prema Vranu te prema najljepšim vrhovima Čvrstice. Centralna točka za sve staze jest Planinarski dom Masna Luka od kojega možete, doslovno, kud god hoćete. Dobra stvar je i to da je do polaznih točki proveden odličan asfaltni put koji se zimi čisti.

Jedna od tih staza vodi i na najviši vrh Čvrstice pa ujedno i najviši vrh cijeloga Parka prirode Blidinje. To je vrh Pločno. Sa svojih 2228 m/nv budno prati sva događanja u Parku i ponosno stoji visoko iznad sve te prirodne ljepote koja se ispod njega odvija kroz cijelu godinu.

Polazna točka za uspon na Pločno polazi od Planinarskoga doma u Masnoj Luci ili malo ispod, kraj crkve sv. Ilije. Obje staze se nakon 10-ak minuta spajaju u jednu i nastavljaju dalje kroz borovu šumu koja je najveće europsko stanište endemskog bora munike. Staza je na početku dosta strma pa se odmah nakon prvih sat i pol planinarenja dođe na jako lijepe vidikovce. Prvo što vas dočeka iznad borove šume je Čužića kuk. Staza prolazi odmah pored njegovih litica koje su visoke i do 300 m. Čužića kuk je onaj vrh koji se odvojio od velikoga grebena Čvrstice i pruža hlad Masnoj Luci. Ako s tog mjesta pogledate iza sebe, imat ćete priliku promatrati područje Parka prirode Blidinje od jezera do Kedžare, a vrhovi Vrana izgledat će kao da su vam nadohvat ruke. Odmah pri izlasku na ravniji dio iza Čužića kuka, pogledom se može dohvatiti greben koji spaja Pločno sa ostalim visokim vrhovima

- i** - Dužina staze je oko 17 km (oba smjera) i prijeđe se oko 1200 m/nv. Staza se ubraja u teške planinarske ture. Uredno je označena i prosječna.

Čvrstice. Staza nastavlja dalje preko manjih brda i dolina sve do raskrižja Veliki Vilinac <-> Pločno. Raskrižje se nalazi iznad vrha Juneći kuk te nakon njega slijedi i najzahtjevniji dio cijele staze. Prije samoga cilja treba proći siparom koji je jako strm, ali zato pruža odličnu avanturu. Iako se izdaleka čini kao da je uspon tom strminom nemoguć, uz cijeli sipar ide odlično urađena planinarska staza. Ona omogućuje da se osjećate udobno te dopušta da na siguran način možete stajati i promatrati litice oko Pločnoga koje su na najljepši mogući način okrunili ovaj najviši vrh Čvrstice. Kada se iziđe pred vrh sipara, pogled prema dolje u vama će sigurno probuditi ponos i pravi planinarski duh jer iziđi uz takvu strminu pravi je planinarski pothvat.

Uz najvišu točku Pločnoga već odavno stoji i mala vojna baza, a do vrha je probijen i makadamski put koji polazi od Barzonje. U bazi se uvijek nalaze dva vojnika koji dopuštaju slikanje kraj najviše točke Čvrstice, ali na vodu kod njih ne treba računati. Zbog toga je potrebno opskrbiti se dovoljnom količinom vode prije polaska na ovu turu jer vode na stazi nigdje nema. S Pločnoga se mogu promatrati i sve okolne planine, a za vedroga vremena i one koje su daleko u Bosni ili prema Crnoj Gori. Također se može ugledati i more, a oni najiskusniji planinari mogu raspoznati čak i Durmitor među svim tim planinama prema istoku.

Cijela staza je uredno prosječna i označena, ali i zahtjeva dobro fizičko i kondicijsko stanje kod planinara koji se odlučuju na ovaj pothvat.

- Polazna točka: Masna Luka, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.632475, 17.541513
- Vrijeme pješaćenja: 9 sati
- Dužina staze: 17 km
- Visinska razlika: 1200 m
- Voda za piće: nije dostupno
- Težina uspona: teško

Barzonja - Jelinak

Prolazak i boravak uz Blidinjsko jezero puni baterije kao malo koji doživljaj koji ste do dolaska u Park prirode Blidinje doživjeli. A jeste li znali da to prelijepo jezero napunjeno bistrom i čistom planinskom vodom možete promatrati kao na dlanu i s 1800 m/nv? E, baš to nudi planinarska staza koja s Barzonje (u blizini crkve Gospe Snježne) ide na vrh Jelinak visok 1805 m. Iako je cijela tura svojom duljinom jako kratka, nikako nije za podcijeniti! Planinari se malo više od 6 km (u oba smjera), ali se u tih 6 km prijeđe oko 600 m/nv, što znači da je staza dosta strma.

Na uspon se polazi točno s mjesta odakle i Čvrstica izranja iz blidinjskih pašnjaka daleko u visine. Grebenom koji se zove Jelina kosa može se promatrati cijelo Blidinje kao i onaj prostor Bara koji se prostire prema Drežnici. Cijeli greben na obje je svoje strane jako strm pa se preporuča strogo držanje same planinarske staze koja cijelim putem ide baš preko grebena koji je i najsigurnija opcija.

- i** - Staza je cijelim putem uredno prosječena i označena, a vode na njoj nema. Iako zahtjevnija, ovo je jedna od najlakših planinarskih staza koje postoje na Čvrstici i odlična je za one sa slabijom kondicijskom spremom. Cijeli uspon traje dva do dva i pol sata, uz jako lagano tempo.
- Dužina staze je oko 6 km (oba smjera) i prijeđe se oko 600 m/nv. Staza se ubraja u srednje zahtjevne planinarske ture. Uredno je označena i prosječena.

Ono što je na cijeloj ovoj stazi najljepše je pogled na Blidinjsko jezero. Staza se uspinje prema vrhu te tako i prizori na jezero postaju sve ljepši. Imati ga kao na dlanu može se jedino s ovog mjesta i to je ono što ovu stazu čini posebnijom od ostalih. Dolaskom na vrh može se vidjeti još jedna stvar koja upotpunjuje cijelu ovu priču. To je pogled na Veliku Čvrsticu i one vrhove iznad 2000 metara koji se nalaze u neposrednoj blizini vrha Jelinak. Uz lijepe prizore na Vran i pregledan pogled na cijelo Blidinje, s ove se staze može vidjeti i Tomislavgrad, kao i sve okolne planine koje ga okružuju, dok se dolje južnije vidi cijelo Biokovo te u njegovoj pozadini Mosor.

Za ovu stazu možemo reći da je najljepša tura za panoramsko razgledanje krajolika po Parku prirode Blidinje. Nudi i niz odličnih lokacija za napraviti dobru fotografiju, i to baš onakvu kakvu malo tko ima. Za one spremnije valja spomenuti da staza dalje vodi prema Pločnom.

- Polazna točka: Barzonja, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.592846, 17.474191
- Vrijeme pješaćenja: 4,5 sata
- Dužina staze: 6 km
- Visinska razlika: 600 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: srednje

Masna Luka - Munika - Orlovača - Crveni kuk - Masna Luka (KRUŽNA TURA)

Pravi doživljaj su ture koje cijelom svojom dužinom idu drugačijim krajolikom. Ako se odvažite za ovakvu kružnu turu, ona ide iz Masne Luke preko Munike, zatim ispod litica Orlovače, pa svojim drugim dijelom prolazi središnjom Čvrsticom da bi se pred kraj spuštala ispod Crvenoga kuka natrag u Masnu Luku.

Odmah na početku, u Masnoj Luci dočekat će vas savršeno očuvana priroda s izvorima i borovom šumom. Cvrkut ptica s visokih stabala ili njihova jata kako lete iznad brežuljaka oko Masne Luke podizat će Vam pogled visoko gore. Baš gore, iznad krošnja i brežuljaka, ugledat ćete vrhove Lisac, Crveni kuk i Jabuka. Ta tri vrha čine zaleđe Masne Luke. Nadvijeni iznad ovog dragulja Parka prirode Blidinje cijelo ovo područje čine savršenom destinacijom za odmor kakav vam treba! Savršen splet litica, oštrih vrhova i predivne zelene oaze mira daje naslutiti da će ova vaša planinarska tura biti najbolji odabir. Ova tura na svom početku vodi ispod, a svojim drugim dijelom iza ovih vrhova, tako da se na početku odmah zapitate što se to krije iza njih.

Prvi dio staze ide ispod vrha Lisac (1753 m/nv) prema Orlovači (1942 m/nv) koja se nadvija još više iza njega. Na tom dijelu staze nalazi se i najljepši vidikovac s pogledom na Masnu Luku. S litica Lisca pregledno se vidi cijelo područje Masne Luke s okolnim mjestima i to je mjesto koje ostaje upečatljivo jedan od najboljih vidikovaca na kojem ste do sada bili. Malo dalje od vidikovca nalazi se i lijepa planinarska kuća Munika koja je u vlasništvu HPD Prenj 1933. Mostar. Kuća nije uvijek otvorena, ali udaljena je od svega i pruža odlično mjesto za prvi pravi odmor. Staza dalje vodi kroz kršnu dolinu ispod Orlovače. Kroz nju se ide strmim usponima, a dijelom i siparom. Na tom mjestu se mogu vidjeti i divokoze, a cijeli krajolik obiluje liticama. Pogledom unatrag

- i** - Dužina staze je oko 14,5 km (kružna tura) i prijeđe se oko 750 m/nv. Staza se ubraja u srednje teške planinarske ture. Uredno je označena i prosječena.

može se vidjeti i planina Vran. Izlaskom na plato Čvrstice, Orlovača se okružuje i ostavlja iza leđa, a otvaraju se skroz novi vidici na još veće prostranstvo Čvrstice. Od grebena Pločnoga, preko Velikoga Jelinka i Peštibrda pa sve do Velikoga Vilinca, možete se diviti ljepotama ove planine. Na tom mjestu staza se račva prema Malom Vilincu i prema Bijeloj stazi Via Dinarice.

Nastavljajući dalje preko staze Via Dinarice, u smjeru Masne Luke prolazi se ogromno područje koje čini jednu veliku dolinu. Dolina se zove Lokva i njena veličina izgleda nestvarno. Šetnjom po njenim rubovima nastavlja se dalje u zaleđu vrhova koje ste na početku vidjeli. Uz prizore na Veliku Čvrsticu, s druge strane vidite još litica Orlovače koje izranjaju iz dubokih šuma Masne Luke. Polagano "krstareći" ovim dijelom planine, počinje se ponovno otvarati pogled na Masnu Luku, sada iz suprotnoga smjera. Ono čemu ste se divili i što ste vidjeli na početku, sada je doslovno dio vas jer ste baš gore, na tom mjestu, dok dolje vidite sve odakle ste počeli. Nakon nekoga vremena dolazi se do još jednog križanja staza. Sada staza s raskrižja desno vodi prema Pločnom, dok se lijevo, ispod Crvenoga kuka (1743 m/nv), spušta u Masnu Luku. Za kraj preostaje samo spustiti se odlično urađenom stazom u Masnu Luku na početnu točku te pogledati još jednom gore, vidjeti gdje ste maloprije bili. Tura je srednje težine, uz nekoliko strmih uspona. Cijelom svojom dužinom, konstantno drži planinara uzbuđenim jer nudi različite krajolike i velik broj pozicija s kojih je pogled fenomenalan.

- Polazna točka: Masna Luka, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.631385, 17.546259
- Vrijeme pješaćenja: 7 sati
- Dužina staze: 14,5 km
- Visinska razlika: 750 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: srednje teško

Uspon na Veliki Vilinac

Veliki Vilinac sa svojih 2118 m/nv, u svijetu planinara predstavlja možda i najpopularniji vrh za penjanje na cijeloj Čvrnsnici. Nekako osamljen od svih ostalih visokih 2000 m s ove planine, lako je uočljiv i s velikih udaljenosti pa ga se može lako prepoznati sa svih okolnih planina. Svojom jedinstvenom pozicijom, onima koji dođu na njegov vrh omogućuje kompletan pregled cijele Čvrnsnice. Gledate li preko prostranih dolina i manjih vrhova kroz srce planine, tamo prema njenom velikom grebenu oko Pločnoga ili pak na drugu stranu prema vrhovima Trinjača i Velika Oštovača - na sve strane je jednako lijepo. Dolje na stazi Muharnica - Hajdučka vrata moći ćete vidjeti ljude kako se strpljivo penju do svojega krajnjega odredišta jer se ta staza savršeno vidi s Velikoga Vilinca.

Budući da je Park prirode Blidinje ispunjen mnogobrojnim lijepim planinarskim stazama, na ovaj se vrh može doći iz različitih smjerova. Svaka od tih staza nudi nešto novo i drugačije, a planinari kojima je Čvrnsnica kao majka, uvijek se iznova trude da sve te staze budu sigurne i uredne za posjetitelje i ljubitelje prirode.

Najlakša i prva staza za doći na Veliki Vilinac je ona koja s Vitlenice vodi do na njega. To je ista ona staza kojom se ide do Hajdučkih vrata. Na križanju Hajdučka vrata - dom na Vilincu potrebno je skrenuti desno pa onda iznad doma na Vilincu ponovno desno. Zatim slijedi uspon do vrha grebenom koji je malo strmiji. Za ovu stazu možemo reći da na njoj ima vode jer se vrelo i čatrnja nalaze u blizini doma pored kojega se i prolazi.

Druga staza koja vodi na ovaj vrh je ona koja ide s vrha ski-staze preko Maloga Vilinca na Veliki Vilinac. Ukoliko žičara/uspinjača

nije u funkciji, za ovu stazu potrebo je prethodno se popeti na njen vrh. Staza na svom početku prolazi kroz visoke krošnje šuma, zatim izlazi na tzv. područje Mandin Plan (na jednom mjestu postoje i ljestve koje znaju biti u lošem stanju ako nisu zamijenjene, a uz ljestve postoji i sajla za penjanje). To je mjesto nasuprot Orlovače. Obiluje visokim liticama, a uz to pruža i lijep vidikovac na dio Blidinjskoga jezera, područje oko Badnja te ostatak Parka prirode Blidinje prema Risovcu. Staza se dalje nastavlja na Mali Vilinac, a u svom završnom dijelu ide jako strmo do vrha Velikoga Vilinca.

Treća staza je ona Bijela staza Via Dinarice. Ona polazi iz Masne Luke te ispod Crvenoga kuka izbija na križanje Veliki Vilinac - Pločno. Tu je potrebno skrenuti lijevo prema Vilincu. Staza dalje nastavlja, pored mnogih brežuljčića i dolina, prema svome odredištu. Prolazi se i ispod Maloga Vilinca te na kraju, onim završnim, jako strmim usponom dolazi do vrha Velikoga Vilinca.

Sve tri staze za uspon na Veliki Vilinac odlično su markirane i prosječene. Svaka od tih staza nudi lijepe vidikovce. Koju god stazu odaberete nećete pogriješiti jer svaka od njih je lijepa na svoj način. Naime, uspon na ovaj vrh je poseban doživljaj iz sva tri spomenuta smjera.

Ako se odlučite za stazu s polaznom točkom na ski-stazi, treba imati na umu da se na jednom mjestu nalaze ljestve koje znaju biti u lošem stanju ako ih nisu zamijenili neki duže vrijeme.

Potrebno je opskrbiti se dovoljnom količinom vode jer nje ima samo uz stazu koja s Vitlenice vodi do na Veliki Vilinac.

Iz smjera Vitlenice:

- Polazna točka: Vitlenica, 1470 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.673061, 17.622733
- Vrijeme pješaćenja: 8 sati
- Dužina staze: 16 km
- Visinska razlika: 850 m
- Voda za piće: dostupna
- Težina uspona: jako teško

Iz smjera Masne Luke:

- Polazna točka: Masna Luka, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.631385, 17.546259
- Vrijeme pješaćenja: 9 sati
- Dužina staze: 17 km
- Visinska razlika: 1000 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: jako teško

Iz smjera ski-staze:

- Polazna točka: ski-staza, 1280 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.650296, 17.570898
- Vrijeme pješaćenja: 8 sati
- Dužina staze: 12 km
- Visinska razlika: 1050 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: jako teško

Uspon na Veliki Vran

Već od davnih vremena planina Vran bila je mjesto plemenitih pothvata koje nas kroz povijest uče kakav je život bio u ovom kraju i kako su ljudi koristili planinu u razne svrhe.

Ako se zaputite na vrhove Vrana, njegovim dobro označenim i čistim planinarskim stazama, imajte na umu da su baš tu negdje, stoljećima prije nas, stočari vodili stoku na ispašu. Pod tim zelenim krošnjama hajduci su snivali san za vrijeme ljetnih vrućina, skrivajući se od Turaka. Još vjekovima prije ljudi, tu su vukovi i medvjedi štitili svoj teritorij, boreći se za ovaj veliki dragulj Parka prirode Blidinje.

Puno toga se kroz stoljeća mijenja, ali planina i njeni vrhovi ostaju isti. Više nema hajduka, ali ima turista koji hodaju ovim divnim prostranstvima u potrazi za pričama koje odjekuju Vranom. Ako se odlučite za jednu takvu potragu i ako vas želja odluči povesti do Velikoga Vrana, najviši vrh planine, za vas imamo dvije najbolje opcije. Jedna staza na Veliki Vran vodi iza restorana Hajdučke Vrleti, a druga na njega polazi s Kedžare; točnije s makadama koji vodi prema grobu Dive Grabovčeve.

Staza koja iza restorana Hajdučke Vrleti ide na Vran, svoju početnu točku ima nekih 300 m iza samog restorana, na ulazu u šumu. Na tom mjestu nalazi se i velika trafostanica, a može se orijentirati i po dalekovodu koji prolazi iznad iste. Uz početak staze nalazi se i donja špilja hajduka Mijata Tomića. Cijela njena priča služi kao odlična uvertira u cijeli dan koji je pred vama. Prije nego što iziđe na čistinu, staza na početku ide kroz borovu i bukovu šumu. S travnatih predjela iznad šume može se promatrati Park prirode Blidinje prema Risovcu i dijelovi Čvrsnice oko Velikoga Vilića. Staza dalje nastavlja strmo prema vrhu. Prolazi se pored Hajdučkoga vrela gdje voda presušuje, a kada je ima nije preporučljiva za piti. Izlaskom na visoko područje Vran planine, dolazi se na raskrižje staza, potrebno je držati se desne strane da se ne ode u pogrešnom smjeru. Staza lijevo vodi prema vrhovima Vran i Mali Vran. Skrećući desno, nakon nekog vremena ugledat ćete i vrh na koji ste se zaputili. Do Velikoga Vrana potrebno je još nekih 30-40 min.

Ova staza odlična je jer je spust njom lakši. Odlično urađena staza pruža pravo zado-

voljstvo tijekom planinarenja. Označena je cijelim putem, a na prethodno spomenutom raskrižju ne postoji znak već je potrebno ići desno.

Ako se odlučite ići stazom koja s Kedžare ide na Veliki Vran, trebat ćete planinariti malo duže. Za razliku od one iza restorana, ova staza ne ide strmo uzbrdo nego po planini ide većinom ukoso, što znači i da je duža. Polazi sa makadamskoga puta koji vodi do groba Dive Grabovčeve. Odmah s makadama vodi početna markacija i nakon 15-ak minuta ulazi u debelu hladovinu koju pravi krošnja bukvi starih i nekoliko stotina godina. Izlaskom na jednu čistinu, nailazite na staro pojilište promjera 5 m koje ima okrugao oblik i sazidano je od klesanoga kamena. To područje se zove Prskalov dolac, a pojilište je nekada služilo pastirima koji bi tim područjem vodili stoku na ispašu. Na tom mjestu se može napraviti dobar odmor, ali odmah iznad toga mjesta postoji još jedno bolje. Ponovnim ulaskom u debelu bukovu šumu dolazi se i do mjesta na kojem se vide ostaci paljenja logorske vatre. Na tom mjestu sunca gotovo da i nema, a bukve su debele toliko da ih se ne može opasati. Sve to, doslovno poziva na predah i jedan duži odmor prije još težega uspona. Nakon odmora, staza nastavlja jako strmo prema grebenu planine. Tim dijelom je jednako težak i silazak. Kada se iziđe na približnih 2000 m, još samo preostaje grebenom prošetati do samog vrha Veliki Vran.

Veliki Vran je vrh koji sa svojih 2074 m/nv nosi titulu najvišega na cijeloj Vran planini. Najzanimljivija stvar koja se može doživjeti s ovog vrha je pogled na tri velika jezera. To su Buško, Blidinjsko i Ramsko jezero. Sva tri - ljepše od ljepšega, mogu se vidjeti sa ova predivnog vrha. S Vran planine i Čvrsnica izgleda grandiozno. Svi njeni veliki vrhovi dobro su pregledni baš kao i Park prirode Blidinje oko Risovca, Dugoga polja i Blidinjskog jezera.

Ne samo da možete osluškvati šapate povijesti čiji glasovi već stoljećima vrludaju vrhovima i šumama Vrana, nego isto tako možete uživati u pogledima na prostranstva ove planine kojima kao da nema kraja.

Iz smjera Vitlenice:

- Polazna točka: Vitlenica, 1470 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.673061, 17.622733
- Vrijeme pješaćenja: 8 sati
- Dužina staze: 16 km
- Visinska razlika: 850 m
- Voda za piće: dostupna
- Težina uspona: jako teško

Iz smjera Masne Luke:

- Polazna točka: Masna Luka, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.631385, 17.546259
- Vrijeme pješaćenja: 9 sati
- Dužina staze: 17 km
- Visinska razlika: 1000 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: jako teško

Velika Draga / Omrčenica - Mali Vran

One vrhove koji se s Velikoga Vrana vide prema Tomislavgradu najlakše je pohoditi ako se zaputite na njih preko Velike drage i Omrčenice. Najveći i najbliži vrh na kojeg idete iz toga smjera je Mali Vran. Ono po čemu je on najposebniji jest špilja koja se nalazi nedaleko od njega, a to je tzv. gornja špilja Mijata Tomića.

Na ovu stazu se može i dužom i kraćom verzijom. Duža verzija svoju polaznu točku ima samo 2 km od Blidinjskoga jezera. Za ta 2 km potrebno je od jezera poći autom prema Tomislavgradu i naći tablu Via Dinarice koja upućuje na Mali Vran. S tog mjesta prema Malom Vranu ide makadamski put, koji nije u najboljem stanju pa je bolje odmah poći pješice. Na jednom mjestu markirana staza skreće s makadama te vas vodi kroz šumu i pored nekoliko privatnih vikendica. To područje se naziva Velika draga, a staza izlazi na Omrčenicu s koje polazi kraća verzija.

Kraća verzija zaobilazi cijeli taj dio, ali makadam do polazne točke na Omrčenici je dosta loš pa se preporučuje ova duža verzija. Na mjestu gdje se obje staze sastaju kreće pravi planinarski uspon na Mali Vran. Staza cijelo vrijeme vodi kroz razrijeđenu borovu i bukovu šumu, a pogled unatrag je svakim korakom sve ljepši. Staza je strma pa se u kratkom roku dobije dosta na visini. Omrčenicu, dolje ispod, uskoro imate kao na dlanu, a ni do vrha ne preostaje jako mnogo. Kada završnim strmim usponom dođete na Mali Vran, on vas nagradi fenomenalnim vidicima na sve strane. Preko Raduše, Tušnice i Kameš-

nice na zapad, pa sve do Blidinjskoga jezera, Čvrsnice i grebena prema Velikom Vranu na drugu stranu. Najbolja stvar je što se Blidinjsko jezero vidi kompletno i doima se jako blizu baš kao i masiv Čvrsnice iznad njega. S Maloga Vrana možda se i najbolje vidi koliko je zapravo Vran prostran lijevo pored svoga grebena, iznad Parka prirode Blidinje. Svi ti manji vrhovi koji čine njegovu sredinu cijelo vrijeme ostaju nezamijećeni zbog velikoga grebena koji se vidi s područja Blidinja. Tek kada dođete na ovaj vrh shvatit ćete koliko toga na Vran Planini još ostaje skriveno i neistraženo. Isto tako odmah shvatite i zašto je ova planina bila utočište hajducima u davnim vremenima.

Kada se već dođe na Mali Vran, onda je svakako preporuka otići i do Mijatove gornje špilje. Svega 20-ak minuta od ovoga vrha, s lijeve strane staze koja dalje nastavlja grebenom, nalazi se i ova špilja čiji otvor doseže i 3 m u zrak. Zapanjujuće je vidjeti tako veliku špilju na tako velikoj nadmorskoj visini. U njoj se odigralo tko zna koliko životnih priča hajduka koji su baš po ovom području tražili utočište. Zato nije ni čudo da špilja nosi ime po narodnom heroju i hajduku Mijatu Tomiću.

Spust natrag nije pretjerano težak, iako je povratak na polaznu točku ove duže verzije dosta dug. Pogledom još jednom možete ispratiti sve one planine na zapadu kojima sunce bježi u drugom dijelu dana i iza njih zalazi. Cijela staza je uredno prosječena i označena, a potrebno je ponijeti dovoljnu količinu vode jer izvora nema nigdje na stazi.

- duža verzija na početku prolazi makadamskim putem koji je na mjestima loš
- do polazne točke kraće verzije ove staze vodi makadamski put iz mjesta Lipa do Omrčenice i put je na mjestima jako loš
- na stazi nigdje nema vode tako da ju je potrebno ponijeti u dovoljnoj količini.

Duža verzija preko Velike drage:

- Polazna točka: cesta Tomislavgrad – Blidinje, 1180 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.612779, 17.421986
- Vrijeme pješaćenja: 10 sati
- Dužina staze: 23 km
- Visinska razlika: 1000 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: jako teško

Kraća verzija s Omrčenice:

- Polazna točka: Omrčenica, 1280 m/nv • Koordinate za polaznu točku: 43.648799, 17.415843
- Vrijeme pješaćenja: 7 sati
- Dužina staze: 8 km
- Visinska razlika: 700 m
- Voda za piće: nije dostupna
- Težina uspona: srednje teško

LAKŠE PJEŠAČKE TURE

INFO

- naknada za specijaliziranoga planinarskog vodiča je 200,00 KM.
- jedan vodič ide na grupu do maksimalno 8 ljudi.

PREPORUKE ZA PLANINARENJE:

- obvezno ponijeti duboku obuću koja štiti gležnjeve (gojzerice)
- obvezno ponijeti stvari koje će vas zaštititi od pogoršanja vremena (kabanica, jakna i sl.)
- obvezno ponijeti ruksak s dovoljno hrane i vode koja će se koristiti sve do povratka na početnu točku (minimalno 2 L vode po osobi)
- ne pouzdavati se u mobilni signal, dobro proučiti put kojim ćete planinariti. Imati kartu Parka prirode Blidinje je poželjno, ali trebalo bi zapamtiti glavne stvari poput križanja staza jer bi moglo biti od pomoći
- na planinarske ture uvijek je najbolje ići u rano jutro (više vremena za razgledanje krajolika, za uživanje u prirodi i laganiji tempo kojim se smanjuje rizik za ozljede. Odlazak u rano jutro na planinarenje također podrazumijeva pravovremen povratak natrag do polazne točke bez ulaska u kasnije noćne sate
- obvezno se zaštititi od sunca (krema, kapa, sunčane naočale).

Idilična šetnja Masnom Lukom

Za Masnu Luku možemo reći da je srce Parka prirode Blidinje. U svom zaleđu je okružena visokim vrhovima Čvrsnice, a baš zbog tih visokih vrhova je i bogata vodom te prirodnim izvorima. Nasuprot tome, ispred Masne Luke prostire se područje Boričevca i Badanja koji su isprepleteni mnogobrojnim makadamskim i planinarskim putevima.

Šetnja ovim područjem nudi posjete raznovrsnim krajolicima. Polaskom od crkve sv. Ilije i njenog razgledanja, na početku slijedi lagano spuštanje na najniže točke Masne Luke koje uglavnom čini močvarno područje jako bogato vodom. Odmah na početku, dolazite na izvor Jasle gdje se možete opskrbiti planinskom vodom za daljnji nastavak ture. Silaskom do močvarnoga dijela dolazi se i do jedne planinarske staze koja vodi na više predjele Čvrsnice. Uz nju, za vrijeme otapanja snijega te nakon velikih kiša teče i jedan oveci potok koji vrluda kroz livade i šume endemičnog bora munike žuboreći tiho neke mile zvuke uvijek drage uhu. Baš to mjesto će vas uvjeriti da je Masna Luka ljepša od svih filmskih prizora koje ste vidjeli. Naposljetku se dolazi i do jednoga jezera čija količina vode varira ovisno o godišnjem dobu. Iznad jezera postoji i prelijep vidikovac na cijelu Masnu

Luku, a do njega je potrebno dodatnih pola sata laganoga uspona.

Povratkom natrag do polazne točke ide se kroz Badnje što znači da je pogled na Masnu Luku i dalje cjelovit. Samo se Čvrsnica još bolje vidi, što u čovjeku budi želju da se okuša i u nekim od težih planinarskih staza koje vode na tu planinu. Hodajući pored vikendica kroz Badnje pogled sigurno nećete skidati sa Čvrsnice i njenih visokih litica, a za odabir najboljega mjesta za fotografiranje ne trebate brinuti jer je doslovno svaki metar na ovom području kao stvoren za savršenu fotografiju.

Pri povratku natrag je najbolje sjesti i odmoriti u kampu ispred Planinarskoga doma Masna Luka čiji debeli hlad pruža odlične uvjete za objed.

- Polazna točka: Masna Luka, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.631385, 17.546259
- Vrijeme pješaćenja: 2,5 sata
- Dužina staze: 6,5 km
- Visinska razlika: oko 200 m

Krug oko Blidinjskoga jezera

Tura oko Blidinjskoga jezera nudi puno više od samoga razgledavanja istoga. Hodajući uz njegove rubove imate priliku uživati u nevjerojatnim prizorima Vrana i Čvrsnice.

Polazi se od Planinarskoga doma Blidinje, a uz put se nalazi crkva Gospe Snježne te Barrelland Blidinje (popularna bačva). Jezero se nalazi na 1185 m/nv i slovi za najveće planinsko jezero u cijeloj BiH. Hodajući uz njega na licu osjećate svjež planinski zrak, a oči

Vam cijelo vrijeme zastaju na zelenim prostranstvima ispod Jelinka te dalje po cijeloj Vran planini.

Obilazak najvećega planinskog jezera u cijeloj državi jedinstven je pothvat koji se može doživjeti samo u Parku prirode Blidinje. Doživljaj je još veći zbog toga što ćete ga u potpunosti okružiti i ispratiti pogledom svaki njegov kutak.

- i** • Polazna točka: uz jezero, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.615579, 17.500498
- Vrijeme pješaćenja: 3 sata
- Dužina staze: 10 km
- Visinska razlika: oko 30 m

Brežuljci sa 100 vidikovaca (Barzonja)

Na mjestu gdje Čvrsnica izranja iz Parka prirode Blidinje i gdje se odmah strmo proteže nebu pod oblake, smjestila su se područja Barzonja, Glavica i Grad. Mjesta prepuno manjih vrhova koja nalikuju na pravi Hobbiton. Filmski prikazi kao iz Gospodara Prstenova, a na vama je samo uživo prošetati i doživjeti to.

Travnati vrhovi visoki od 1200 do 1400 m ne zahtijevaju veliki planinarski napor, pa su

idealni za šetnju i ugodno druženje. Svaki od tih vrhova pruža jedinstven pejzažni pogled na Park prirode Blidinje. Smješteni su upravo između Vrana i Čvrsnice, a neposredno iznad Blidinjskoga jezera, tako da su uvijek najbolji izbor ako se odlučite za laganu šetnju, a željni ste prekrasnih prizora.

Na tom području ne postoje planinarske staze, ali je teren podoban za hodanje bez većega napora.

- i** • Polazna točka: Barzonja, 1230 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.592940, 17.473971
- Vrijeme pješaćenja: 3 sata
- Dužina staze: 8 km
- Visinska razlika: oko 200 m

Doček zalaska sunca u Parku prirode Blidinje

Gledati kako sunce zalazi iza Vrana, ili tamo niže prema Tomislavgradu vrijedno je svakoga prijeđenoga koraka. Za idealno mjesto može se odabrati neki od vrhova oko Barzonja ili Glavice. Pronaći mjesto, utaboriti se te pogledom ispratiti jedan od najljepših prizora koje nam ovaj svijet poklanja svaki dan iznova, neprocjenjivo je.

Prije samoga dočeka zalaska također se može uživati i u odličnim vidikovcima u okolini Blidinjskoga jezera te na dvije gorostasne planine - Vranu i Čvrsnici, koje su ponos Parka prirode Blidinje.

- i** • Polazna točka: Barzonja, 1230 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.592940, 17.473971
- Vrijeme pješaćenja: 2,5 sata
- Dužina staze: 6 km
- Visinska razlika: oko 100 m

Razgledavanje Parka prirode Blidinje s Borove glave

Borova glava jest vrh pored Blidinjskoga jezera. Na 1317 m/nv, smješten je točno na sredini Parka prirode Blidinje i zato pruža odličan pogled na sve strane. S njega vizura Čvrsnice poprima potpuno novu dimenziju. Izgleda tako nestvarno blizu da se mogu vidjeti obrisi litica i njihove sjene te drveće kako se njiše jedno pored drugoga.

Uspion na Borovu glavu traje svega pola sata, a možete se popeti iz dva smjera. Iz toga razloga ovdje je moguće uraditi i kruž-

nu turu pa se prilikom povratka do polazne točke može otići i u neposrednu blizinu Blidinjskoga jezera.

Na samom vrhu se nalazi veliki križ, a lokacija je odlična za fotografije na kojima se lijepo vidi Blidinjsko jezero i Čvrsnica iza njega. S druge strane moguće je čak vidjeti i planinare gore na grebenu Vran planine. U središtu svega nalazi se i Planinarski dom Blidinje kraj kojega se može i početi i završiti te nakon hodanja odmoriti.

- i** • Polazna točka: uz jezero, 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.615591, 17.500475
- Vrijeme pješaćenja: 2,5 sata
- Dužina staze: 4,5 km
- Visinska razlika: 130 m

Najljepši pogledi na Čvršnicu sa Galuše

Ako tražite lokaciju s koje se masiv i veličanstvenost Čvršnice najbolje vidi, onda je to upravo ovo mjesto.

Galuša je 1418 metara visok vrh Vran planine. Nalazi se odmah uz Dugo polje, što odmah sugerira kakav je to pogled na Čvršnicu. Do Galuše iz polja potrebno je prijeći nekih 230 m/nv, a svaki od tih 230 m vrijedan je okreta unatrag i pogleda na Čvršnicu. Na vrhu ćete

htjeti ostati što duže i sigurno se vratiti ponovno. Sam uspon nije pretjerano zahtjevan, a traje nekih 40 minuta uz jako lagan tempo.

S druge strane Galuše nalazi se vrh Vran na 2027 m/nv pa je pogled na njega i strmu stazu koja vodi na vrh, vrijedan divljenja. Preko Galuše vodi i Bijela staza Via Dinarice po čijim markacijama vodi i ova naša tura.

- Polazna točka: uz cestu 1200 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.621970, 17.505349
- Vrijeme pješaćenja: 2,5 sata
- Dužina staze: 4 km
- Visinska razlika: oko 200 m

Šetnja kroz dvije nekropole stećaka

Park prirode Blidinje uz sve svoje prirodne adute, ima što ponuditi i kada se radi o povijesti, povijesnim događajima te kulturnoj baštini koju su nam preci ostavili na čuvanje.

Nekropola stećaka Dugo polje nudi baš to. Osim što je nacionalni spomenik Bosne i Hercegovine, također je i pod zaštitom UNESCO-a. Posjetiti takvo mjesto i poslušati detalje o povijesnim zbivanjima, koje na najbolji način prezentiraju naši licencirani vodiči, od velike je vrijednosti.

Ali ako u takav jedan posjet uključite i malo aktivnosti te još jednu nekropolu stećaka, onda je to još veći doživljaj.

U ovoj pješačkoj turi se uz nekropolu stećaka Dugo Polje može posjetiti još i nekropola stećaka Risovac. Dovoljan je jedan sat laganoga pješaćenja da se od jedne destinacije dođe do druge.

Aktivan odmor uz crtice iz povijesti zvuči kao savršeno ispunjen dan u Parku prirode Blidinje, a još uz sve to stignete uživati u predivnim krajolicima Risovca te pogledima na najviše vranske vrhove baš kao i one koji krasi Čvršnicu. Malo gdje postoji tako savršen sklad prirode i povijesti kao na Blidinju.

- Polazna točka: nekropola Dugo polje 1240 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.663079, 17.542351
- Vrijeme pješaćenja: 3 sata
- Dužina staze: 10 km
- Visinska razlika: oko 50 m

Šetnja kroz povijest do Divina groba

U Parku prirode Blidinje se kroz povijest odvijalo mnogo događaja koji su zauvijek zapisani i dokumentirani. Kako bi nakon stoljeća i stoljeća ta priča bila još uvijek živa mi smo se pobrinuli kreirati ovu stazu koja od Sovičkih vrata vodi na grob Dive Grabovčeve.

Hodajući nižim predjelima ispod Vran planine, uz naše licencirane vodiče, saznat ćete zašto su hajduci tražili utočište na toj planini te zašto su išli u odmazde zbog turskog zu-

luma. Laganim hodom i uz ugodnu priču dolazi se i do Divina groba gdje slijedi i priča o djevojci Divi Grabovčevoj, njejoj snažnoj vjeri i nesretnoj sudbini koja ju je zadesila baš na tom mjestu.

Ova tura također nudi lijepo vidike na područje Parka prirode Blidinje oko Dugoga polja i Risovca te na kompletan greben Velike Čvršnice iznad, tako da uz povijesne činjenice, možete uživati i u lijepim prizorima Parka.

- Polazna točka: Sovička vrata 1250 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.688961, 17.591424
- Vrijeme pješaćenja: 3 sata
- Dužina staze: 11 km
- Visinska razlika: oko 250 m

Pogled s ruba Parka prirode Blidinje na kanjon Drežanke

Kanjon Drežanke znači i krajnju granicu Parka prirode Blidinje. Nalazi se između planina Čvršnice i Čabulje, a njegova dubina na mjestima iznosi nevjerojatnih 1500 metara.

Ovdje vas vodimo u laganu šetnju s Barzonja do mjesta odakle je pogled na kanjon Drežanke najbolji. Prolazak ispod strmih padina Jelinka i lijepi prizori viših predjela Čvršnice prate Vas u stopu, a kada dođete na krajnju

točku, krševitost ovoga kanjona ostavit će Vas bez daha. On izgleda kao da je prosječen mačem, a njegova dubina te strme padine s obje strane zaista su rijetko viđene u ovom dijelu Europe.

Šetnja cijelim putem prati makadamski put. Na početku je blagoga uspona, a na kraju se potrebno malo i spustiti da bi se došlo do cilja.

- Polazna točka: Barzonja, 1230 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.592940, 17.473971
- Vrijeme pješaćenja: 4 sata
- Dužina staze: 15 km
- Visinska razlika: 300 m

Šetnja park-šumom Muvarnicom

Park-šuma Muvarnica prostire se na području od 500 ha. Za nju možemo reći da predstavlja pluća Parka prirode Blidinje. Visoka stabla jele, bora i bukve ovu šumu čine oazom zelenila, mira i tišine, ali i pravom lokacijom za promatranje mnogobrojnih šumskih stanara biljnoga i životinjskoga svijeta.

Kroz Muvarnicu se proteže i jedna planinarska staza koja se uzdiže na visoke obronke Čvrsnice i odlazi dalje prema Velikom Vilincu, Velikom kuku i Hajdučkim vratima. Za prvi dio staze potrebno je 40-ak minuta hodanja kroz šumu. Nije pretjerano zahtjevna, a staza cijelo vrijeme ide ispod krošnji stoljetnih sta-

bala stvarajući hlad u vrijeme ljetnih vrućina. Kao krajnji cilj ove staze odabrali smo vidikovac s kojega se vidi veličanstveni vrh Čvrsnice - Veliki Vilinac. Vidikovac nudi pogled na velik broj šiljastih vrhova ispod Vilineca, a neki od njih su Lomivrat, Stog, Dvostruki kuk, Trostruki kuk, Mali Vilinac.

Iako staza cijelim putem dobiva na visini, ovaj dio kroz šumu smatra se lakšom planinarskom stazom, tako da je idealna za sve koji kondicijski ne mogu podnijeti visokogorsko planinarenje, a željni su bar malo okusiti čari toga hobija.

- Polazna točka: Vitlenica, 1470 m/nv
- Koordinate za polaznu točku: 43.673061, 17.622733
- Vrijeme pješaćenja: 2,5 sati
- Dužina staze: 5 km
- Visinska razlika: oko 150 m

INFO

- Naknada za specijaliziranog planinarskog vodiča je 200,00 KM.
- Jedan vodič ide na grupu do max 8 ljudi.

PREPORUKE ZA POSJETITELJE :

- obvezno ponijeti duboku obuću koja štiti gležnjeve (gozzerice)
- obvezno ponijeti stvari koje će vas zaštititi od pogoršanja vremena (kabanica, jakna i sl.)
- obvezno ponijeti ruksak s dovoljno hrane i vode koja će se koristiti sve do povratka na početnu točku (minimalno 2 L vode po osobi).
- ne pouzdavati se u mobilni signal, dobro proučiti put kojim ćete se kretati. Imati kartu Parka prirode Blidinje je poželjno, ali trebalo bi zapamtiti glavne stvari poput križanja staza jer bi moglo biti od pomoći.
- na lakše pješačke ture uvijek je najbolje ići ranije da se na vrijeme i prije mraka može završiti tura (takav pristup donosi više vremena za razgledanje krajolika, za uživanje u prirodi i laganiji tempo kojim se smanjuje rizik za ozljede).
- ture u kojima se dočekuje zalazak sunca podrazumijevaju povratak do polazne točke po sumraku pa se na takve ture mora ponijeti svjetiljka (jedna svjetiljka po osobi).
- obvezno se zaštititi od sunca (krema, kapa, sunčane naočale).

BICKIKLISTIČKE TURE

Obilazak Parka prirode Blidinje “Planinskom biciklističkom stazom”

Ova biciklistička ruta vas vodi pored dvije nekropole stećaka, pored četiri blidinjske crkve, prolazi se pored groba Dive Grabovčeve, a zatim okruži i cijela Vran planina. Ide se uz rubove prelijepoga i modroga Blidinjskoga jezera te kroz razne krajolike koje ima samo Park prirode Blidinje.

Tura polazi od upravne zgrade Parka prirode Blidinje. Odmah pri polasku spušta se u Masnu Luku i razgleda crkva sv. Ilije. Nakon obilaska crkve i franjevačke kuće molitve, ova biciklistička tura ide kroz prelijepo krajolike Badnja i Ivan dolca odakle se pruža odličan pogled na visoke obronke Čvrsnice koji su se nadvili nad Masnom Lukom i Ski-stazom. Prolaskom kroz Ivan dolac i kroz područje velikoga broja lijepih vikendica izlazi se na asfaltnu cestu (regionalna cesta R-419). Asflatnom cestom se nakon par stotina metara skreće desno na Ski-stazu gdje se pravi kratak odmor (a moguće je popiti i piće u restoranu). Nakon razgledanja skijaške staze ova tura vodi vas natrag na asfaltnu cestu kojom se nastavlja dalje do nekropole stećaka Risovac. Kraj stećaka se nalazi i stara crkva na Risovcu, a malo prije, uz cestu se vidi i nova velika crkva. Od ovih stećaka do onih koji nose ime Dugo polje prolazi se kroz polje Risovca išarano obrađenim livadama i malim zelenim brežuljcima koji cijeloj turi daju jedan poseban ugođaj gdje se osjećate da ste na nekoj nižoj visoravni, a ne na području visokih planina. Obilaskom nekropole stećaka Dugo

polje koja je i pod zaštitom UNESCO-a i koja broji čak 150 stećaka, tura nastavlja dalje kroz Kedžaru do groba Dive Grabovčeve. Nakon kratkih crtica iz povijesti čiji su događaji zauvijek urezani u Park prirode Blidinje, nastavlja se kružno oko cijeloga Vrana.

Kroz mjesta Trebiševo i Prokos, pa dalje kroz Omrčenicu dolazi se do samoga ruba Parka prirode. Cijelo vrijeme prolazi se velikim šumskim prostranstvima koja pružaju pravu oazu mira u zaleđu Vrana te se cijelim putem ide po makadamskom putu. Silaskom niz Omrčenicu dolazi se u duvanjski kraj i na sam početak mjesta po imenu Lipa. Tu se sa makadamskoga puta uključuje na asfaltnu cestu koja iz Tomislavgrada vodi na Blidinje. Njome laganom uzbrdicom ide do izlaska iz udoline koja razdvaja planine Vran i Lib. Na platou s kojega se vidi Čvrsnica, Vran te prostor Parka između njih, potrebno je skrenuti desno i proći poljanama kroz mjesto koje se zove Svinjača. To je mjesto prepuno malo viših brda potpuno obraslih visokom travom s čijih se vrhova pružaju odlični vidici na cjelokupan park. Na kraju toga mjesta se ponovno sa izlazi na asfaltnu cestu, sada onu koja spaja Blidinje s Posušjem. Tura po njoj nastavlja nizvodno prema jezeru. Uz put se prolazi pored crkve Gospe Snježne a zatim i uz rubove Blidinjskoga jezera. Nakon razgledanja jezera i visokih litica Čvrsnice iznad njega, ova tura nastavlja asfaltnom cestom do povratka na polaznu točku u Masnoj Luci.

i Visitor Centar Visit Blidinje › Masna Luka › Badnje › Ivan Dolac › Ski-staza › nekropola Risovac › nekropola Dugo polje › grob Dive Grabovčeve › Trebiševo › Prokos › Lipa › Svinjača › Barzonja (crkva Gospe Snježne) › Pl. dom Blidinje (pored jezera) › Visitor Centar Visit Blidinje

Dužina rute: oko 66 km

Obilazak Parka prirode Blidinje “Vučjom biciklističkom stazom”

Ova biciklistička ruta vas vodi kružno po cijelom središnjem prostoru Parka prirode Blidinje. Prolazi pored dvije nekropole stećaka, pored četiri blidinjske crkve i groba Dive Grabovčeve. Uz put se posjećuje i ski-staza na Risovcu te se okruži cijelo Blidinjsko jezero.

Tura polazi od upravne zgrade Parka prirode Blidinje. Odmah pri polasku spušta se u Masnu Luku i razgleda crkva sv. Ilije. Nakon obilaska crkve i franjevačke kuće molitve, ova biciklistička tura ide kroz prelijepo krajolike Badnja i Ivan dolca odakle se pruža odličan pogled na visoke obronke Čvrsnice koji su se nadvili nad Masnom Lukom i ski-stazom. Prolaskom kroz Ivan dolac i kroz područje velikog broja lijepih vikendica izlazi se na asfaltnu cestu (regionalna cesta R-419). Asflatnom cestom nakon par stotina metara skreće se desno na ski-stazu gdje se pravi kratak odmor (a moguće je popiti i piće u restoranu). Nakon razgledanja skijaške staze, ova tura vodi vas natrag na asfaltnu cestu kojom se nastavlja dalje do nekropole stećaka Risovac. Kraj stećaka se nalazi i stara crkva na Risovcu, a malo prije, uz cestu se vidi i nova velika crkva.

Nakon stare crkve na Risovcu, tura nastavlja dalje do Sovičkih vrata odakle se pruža odličan pogled na cijeli prostor Parka prirode

Blidinje kojim ste prethodno prošli. Nakon toga mjesta, prelazi se na makadam kojim se cijelo vrijeme dobro vidi visoka Čvrsnica. Taj put vodi do groba Dive Grabovčeve, a nakon obilaska mjesta koje je izuzetno bitno za povijest Parka i ima veliku važnost u kulturnoj baštini cijeloga područja, po makadamu se spušta do još jednoga lokaliteta koje također ima veliki značaj. Silazeći blagom nizbrdicom, dolazi se do nekropole stećaka Dugo polje. Nekropola je pod zaštitom UNESCO-a, a u njoj se nalazi čak 150 stećaka.

Tura nakon razgledanja stećaka nastavlja dugim asfaltnim pravcem prema Blidinjskom jezeru. Prolazi se pored restorana Hajdučke Vrleti te kapele sv. Ante da bi se na kraju pravca došlo do samoga jezera. Tura zatim nastavlja u krug oko jezera. Prolazi pored crkve Gospe Snježne na Barzonji i zalazi pod samu Čvrscopicu u njena šumska prostranstva. Prolaskom sa donje strane jezera, također se ide i pored Barrellanda čija se unikatna arhitektura savršeno uklapa u cijelo područje. Prije samoga kraja ture, potrebno je proći požarnim makadamskim putem kroz Boričevac. Kada se prođe područje visoke borove šume, naposljetku se izlazi na asfaltnu cestu koja vodi u Masnu Luku, a nakon samo par minuta vožnje po njoj, dolazi se do kraja ove biciklističke rute.

i Visitor Centar Visit Blidinje › Masna Luka › Badnje › Ivan dolac › ski-staza › nekropola Risovac › Sovička vrata › grob Dive Grabovčeve › nekropola Dugo polje › Hajdučke Vrleti › Kapela sv. Ante › Pl. dom Blidinje › Barzonja (crkva Gospe Snježne) › Barrelland › Boričevac › Visitor Centar Visit Blidinje

Dužina rute: oko 44 km

Obilazak Parka prirode Blidinje “Hajdučkom biciklističkom rutom”

Ova biciklistička ruta vodi vas prelijepim krajolicima, počevši od Masne Luke, pa preko Badanja i ski-staze do nekropole stećaka na Risovcu. Zatim ide do nekropole Dugo polje koja je pod zaštitom UNESCO-a. Cijelo vrijeme prolazi središtem Parka prirode Blidinje i ovom stazom ćete cijelo vrijeme imati odlične poglede na Vran i Čvršnicu, a dobrim dijelom i na Blidinjsko jezero te Risovac.

Tura polazi od upravne zgrade Parka prirode Blidinje. Odmah pri polasku spuštate se u Masnu Luku i razgledate crkvu sv. Ilije. Nakon obilaska crkve i franjevačke kuće molitve, ova biciklistička tura ide kroz prelijepu krajoliku Badnja i Ivan dolca odakle se pruža odličan pogled na visoke obronke Čvršnice koji su se nadvili nad Masnom Lukom i ski-stazom. Prolaskom kroz Ivan dolac i kroz područje velikog broja lijepih vikendica izlazi se na asfaltnu cestu (regionalna cesta R-419). Asfaltnom cestom se nakon par stotina metara skreće desno na ski-stazu gdje se pravi kratki odmor (a moguće je popiti i piće u restoranu). Nakon razgledanja ski-staze ova tura vodi natrag na asfaltnu cestu kojom se nastavlja dalje do nekropole stećaka Riso-

vac. Kraj stećaka se nalazi i stara crkva na Risovcu, a malo prije, uz cestu se vidi i nova velika crkva. Od ovih stećaka do onih koji nose ime Dugo polje prolazi se kroz polje Risovca išarano obrađenim livadama i malim zelenim brežuljcima koji cijelom turi daju jedan poseban ugođaj gdje se osjećate da ste na nekoj nižoj visoravni, a ne na području visokih planina. Obilaskom nekropole stećaka Dugo polje koja je i pod zaštitom UNESCO-a i koja broji čak 150 stećaka, tura nastavlja dalje asfaltiranom cestom kroz središnji dio Parka prirode Blidinje.

Dugim asfaltiranim pravcom prema Blidinjskom jezeru pogledi na sve strane će u vama ostaviti dojam da je Park prirode Blidinje zaista posebno mjesto neviđene ljepote. Dolaskom do samoga jezera slijedi uživanje i odmor uz mile zvuke njegove uzburkane vode koju njiše nježan planinski povjetarac. Nakon jezera potrebno je prijeći uz rub Dugog polja prema šumama Boričevca, te po makadamu i kroz visoku borovinu ponovno izići na asfaltnu cestu za Masnu Luku. Nakon par minuta asfalta, dolazi se do početne točke gdje ova tura i završava.

i Visitor Centar Visit Blidinje › Masna Luka › Badnje › Ivan dolac › ski-staza › nekropola Risovac › nekropola Dugo polje › Hajdučke Vrleti › kapela sv. Ante › Pl. dom Blidinje › Boričevac › Visitor Centar Visit Blidinje

Dužina rute: oko 32 km

Obilazak Parka prirode Blidinje “Vilinskom biciklističkom rutom”

Ova biciklistička ruta vodi vas najljepšim i najpopularnijim predjelima Parka prirode Blidinje. Ovo je pravi mali turistički obilazak Parka na jedan ležeran način, na dva kotača i po uzoru na green destination, bez imalo onečišćavanja okoliša.

Tura polazi iz samoga srca cijeloga parka, a to je Masna Luka. S neponovljivim prizorima na veličanstvenu Čvršnicu te vožnju uz rubove šume koju čini endemski bor munika, cijelo vrijeme vozi se po asfaltiranoj cesti koja ne zahtjeva veliki fizički napor. Uz tu polaznu točku i atrakciju kakva Masna Luka i jest, ide se još i do nekropole stećaka Dugo polje. Izlaskom na glavnu cestu koja spaja Posušje i Tomislavgrad s Jablanicom, potrebno je poći desno prema nekropoli. Dovoljno je reći i da je UNESCO prepoznao tu ljepotu stoljetnih stećaka te je stavio pod svoju zaštitu. Uz crtice iz povijesti pored nekropole, ide se istom cestom natrag prema Blidinjskom jezeru. Ravnica kojom se između te dvije točke vozi dugačka je čak 6,5 km i njome se vozite pored Hajdučkih Vrleti, donje špilje Mijata Tomića, kapele sv. Ante te naposljetku dolazite do Blidinjskoga jezera. Dugačka asfaltna cesta po kojoj praktički ne trebate skretati ni

metra dopušta laganu vožnju uz razgledavanje, a to se može činiti satima i satima. Cijelo vrijeme Čvršnica i Vran vas prate u stopu. Pogledi na njihove visoke vrhove obarat će Vas s nogu, a sva ta ljepota zvati će Vas da se okušate i u planinarenju te dođete gore, na te visine, i budete dio sve te ljepote.

Dolaskom do jezera, nailazite i na Planinarski dom Blidinje čija je lokacija najbolja moguća. Pored jezera je najbolje odmoriti tijelo, dušu, a i oči. Sjediti i slušati uzburkanu planinsku vodu bilo bi sasvim dovoljno u današnjem svijetu, ali uz to ćete osjetiti i lagani planinski zrak kako vas miluje po licu. Tamo iza jezera vaš pogled će zaokupirati Jelinak. To je onaj zeleni vrh Čvršnice koji se nadvio nad jezerom da cijeli krajolik učini još ljepšim.

Uz čistu uživanciju pored jezera, natrag do Masne Luke vodi Vas ista asfaltna cesta i tu je još prilika za uživanje u raznolikim ljepotama Parka prirode Blidinje. Naposljetku je uvijek preporuka spustiti se do same crkve sv. Ilije u Masnoj Luci i vidjeti zašto je baš to mjesto centar svega te uz obilazak istoga, završiti turu kod Visitor Centra Visit Blidinje.

i Visitor Centar Visit Blidinje › izlazak na glavnu cestu › nekropola Dugo polje › Hajdučke Vrleti › kapela sv. Ante › Blidinjsko jezero › povratak natrag u Masnu Luku asfaltnom cestom › crkva sv. Ilije › Visitor Centar Visit Blidinje

Dužina rute: oko 19 km

RAZNO

INFO:

- Naknada za specijaliziranog biciklističkog vodiča je 200,00 KM.
- Jedan vodič ide na grupu do max 8 ljudi.
- Bicikli se mogu rentati po cijeni 5,00 KM/sat, 25,00 KM/dan.

PREPORUKE ZA POSJETITELJE:

- sve četiri biciklističke ture nalaze se na predjelima visokogorskoga područja, a dobrim dijelom idu cestama kojima je makadam znatno loš
- potrebno je sa sobom ponijeti dovoljnu količinu hrane i vode koja će biti dostatna za prelazak cijele odabrane rute

Obilazak seoskog domaćinstva uz tradicionalni doručak/ručak

Tijekom mnogih stoljeća obitavanja na ovim prostorima, stanovnici Parka prirode Blidinje razvili su vlastiti način života koji se i dan danas njeguje na seoskim domaćinstvima koja se nalaze na ovom području.

Naša seoska domaćinstva nalaze se u samom Parku prirode na visini od 1200 m/nv. Obilazak traje dva sata i za to vrijeme

imate jedinstvenu priliku upoznati život ljudi u ovom zaštićenom području, kušati proizvode koje oni pripremaju po tradicionalnoj recepturi, te ukoliko želite, te iste proizvode možete i kupiti. U ovim domaćinstvima nalaze se domaće životinje tako da će posebnu radost osjetiti djeca jer druženje sa životinjama za njih će značiti nezaboravno iskustvo.

- Cijena aranžmana: 40 KM / pax za odrasle; djeca 3-12 godina 50 % popusta, djeca mlađa od 3 godine - besplatno.
- Cijena uključuje obilazak domaćinstva uz voditelja imanja te doručak ili ručak spravljen od domaćih sastojaka na tradicionalni način.

Kanui na Blidinjskome jezeru

Visit Blidinje je u svoju ponudu sadržaja i aktivnosti u Parku prirode Blidinje uvrstio i panoramsku vožnju kanuima na Blidinjskom jezeru s profesionalnim vodičima. Na ovaj način moguće je doživjeti Blidinjsko jezero i Park prirode kroz jednu novu i posebnu dimenziju.

Ovakva vožnja je i svojevrsno turističko razgledavanje Parka, a važno je spomenuti da su kanui u potpunosti zelena aktivnost.

Kroz ovakve vrste sadržaja, želimo na najljepši mogući i održiv način promovirati ljepotu i vrijednost Parka prirode Blidinje.

Trajanje i cijena panoramske vožnje kanuima:

- 30 minuta, 20 KM po osobi
- 60 minuta, 40 KM po osobi

Franjevačka kuća molitve Masna Luka

Smještena u srcu Parka prirode Blidinje, na obroncima planine Čvrsnice, Franjevačka kuća molitve u Masnoj Luci oaza je mira koja se nalazi na 1204 m/nv. Plod je stoljetne ljubavi fratara Hercegovačke franjevačke provincije i skrbi prema ovim prostorima i ljudima koji u njima borave. U prošlim vreme-

nima bili su to pastiri sa svojim stadima, a zadnjih desetljeća to su najčešće osobe koje u planinu dolaze odmoriti svoje tijelo i pronaći svoju dušu.

Cijeli kompleks skladna je cjelina koja se svojom arhitekturom savršeno i nenametljivo uklopila u prirodni ambijent.

i Franjevačka kuća molitve nudi:

- 40 jednokrevetnih i 8 dvokrevetnih soba s vlastitom kupaonicom
- kapelicu s 30-ak mjesta
- blagovaonicu
- veliku dvoranu (60 mjesta)
- malu dvoranu (40 mjesta)
- prostor za druženje.

INFO:

Za sve informacije pogledajte službenu web stranicu: www.masnaluka.ba

Za upite se javite na e-mail info@masnaluka.ba

Streličarstvo

Luk i strijela su alati korišteni od najranijih početaka ljudske civilizacije, a danas je njihovo korištenje najčešće rekreativnoga karaktera. Bavljenje streličarstvom pomaže u poboljšanju koordinacije i koncentracije, a u kombinaciji sa čistim planinskim zrakom i prekrasnim okruženjem predstavlja zdravu i

zabavnu aktivnost za sve uzraste.

Po dolasku na imanje, dočekuje vas stručni instruktor koji dijeli opremu i upute, te podučava pravilnim tehnikama streličarstva. U otprilike dva sata vremena imate priliku vježbati, natjecati se i dobro se zabaviti u opuštеноj atmosferi.

i INFO:

- Cijena aranžmana: 30 km po osobi; 50 % popusta za djecu
- Cijena uključuje: stručnoga instruktora, luk i strijele, mete i materijal za pisanje rezultata.
- Napomena: minimalan broj osoba je 2, a maksimalan je 20.

Piknik tasting experience u prirodi

Piknik u prirodi dobar je način za provesti kvalitetno vrijeme s bliskim ljudima, a piknik u Parku prirode Blidinje uz domaće birane proizvode – iskustvo je koje ćete sigurno dugo pamti.

Ako vam je potrebno opuštanje nakon napornoga radnog tjedna ili pak tražite zabavu i uživanje u hrani na otvorenome, Park prirode Blidinje u svojoj ponudi nudi piknik kao idealan način za sve to. Uz vašu volju i želju, zadatak vam je samo da nam se javite, a mi pripremamo sve potrebno za piknik, uključujući opremu i birane proizvode koje ćete degustirati u jedinstvenom prirodnom ambijentu.

i INFO:

- Cijena po osobi: 40 KM
- Ponuda uključuje: opremu za piknik, prijedlog lokacije, selekciju tradicionalnih proizvoda za degustaciju, vino.

Upoznavanje bilja i primjena u svakodnevnom životu

Park prirode Blidinje jedinstveni je spoj Mediterana i planina. Specifični mikroklimatski uvjeti uvjetovali su prilagođavanje biljaka i stvaranje najjačih sastojaka za preživljavanje, a kod ljudi pronalazak načina kako iste iskoristiti za opstanak.

Ostalo nam je malo pisanih podataka o životu na Blidinj, ali među njima su recepture proizvoda koje i danas koristimo pripremajući ih na tradicionalni način.

Malo se promijenila razmjena sirovina sa stanovništvom iz južnijih krajeva dok su recepti stoljećima isti.

Očuvati zdravlje i snagu te preživjeti zimu bio je osnovni zadatak. Bilje Parka prirode Blidinje, tada i danas, ispunjava sve te zadatke.

Kroz našu radionicu vodimo vas u prošlost kako biste naučili u sadašnjosti primijeniti tradicionalne recepture i obogatiti kvalitetu života na jednostavan način: hajdučica, gospina trava, metvica, majčina dušica, bokvica, ivanjsko cvijeće te naša crnogorica u spoju s rakijom, maslinovim uljem, medom, pčelinjim voskom, onako kako su to radile naše bake.

i Koncept radionice:

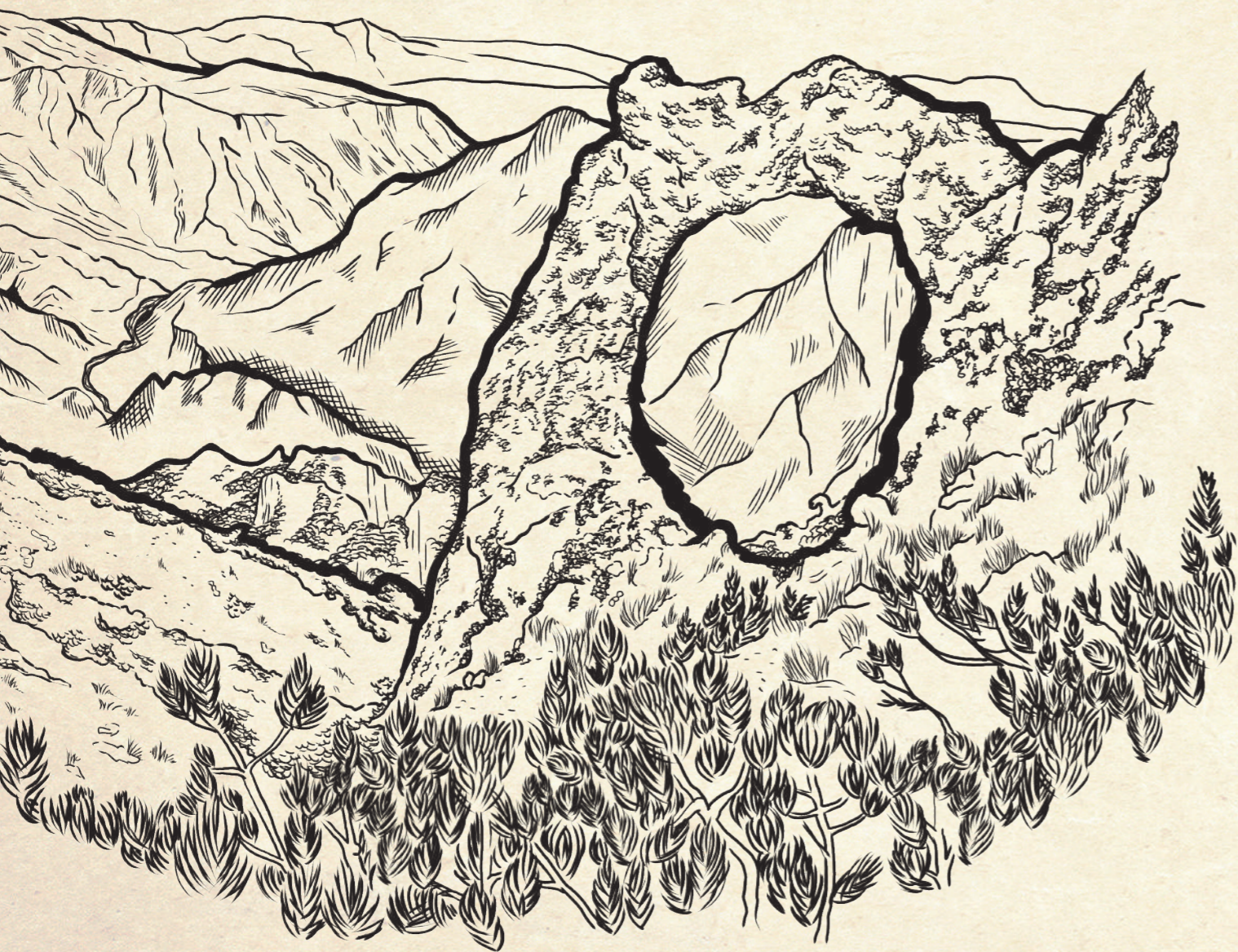
1. Dolazak i piće dobrodošlice: čaj i rakija.
2. Priprema planinskoga melema uz korištenje gotovih marcelata; osnovna uputstva kako dodatno obogatiti marcelate i meleme eteričnim uljima – okvirno trajanje pola sata.
3. Šetnja do Masne Luke, upoznavanje načina branja, odnosa prema bilju, načina kako razlikovati miris bilja i životinja, kako paziti na zmije, pratiti puteve životinja, prva pomoć kod uboda ose i pčele; priče o hajducima i bilju; povezanost biljaka i legendi – oko sat i pol šetnje
4. Povratak u upravnu zgradu Parka prirode Blidinje; marcelati su stvrdnuti, lijepo se etikete, odabire se čaj za ponijeti; postoji mogućnost kupnje drugih proizvoda iz ponude.

i U sklopu radionice sa sobom nosite:

- melem od 50 ml,
- čaj 50 g u sklopu

INFO:

- Cijena aranžmana: 85 KM po osobi
- Cjelokupno trajanje radionice: 3 sata
- Minimalni broj sudionika: 4
- Maksimalni broj sudionika: 10

SMJEŠTAJ & GASTRONOMIJA

Upravna zgrada Parka prirode Blidinje / Visitor centar

Upravna zgrada Parka prirode Blidinje nalazi se u vjerojatno najljepšem dijelu Parka; u Masnoj Luci podno prekrasne Čvrsnice i pruža zaista jedan od najljepših pogleda na

ovo prekrasno područje. Zgrada je svojevrsni visitor centar i ima kapacitet za smještaj 35 osoba. Posjeduje restoran, kuhinju, konferencijsku dvoranu.

- i**
- Moguće je iznajmljivanje konferencijske dvorane koja uključuje projektor, platno i laptop. Cijena je 200,00 KM za do 4 sata.
 - Dostupan je i najam ureda za rad po cijeni 50 KM dnevno.

Raspolaže sa sljedećim sobama :

- 1 jednokrevetna soba (twin bed)
- 8 dvokrevetnih soba (twin beds)
- 2 trokrevetne sobe (twin beds)
- 3 četverokrevetne sobe (twin beds + krevet na kat)

- Cijena noćenja iznosi: 50,00 KM po osobi. Doručak je uključen u cijenu.
- Napomena: Ukoliko sobu koristi samo jedna osoba, cijena noćenja s uključenim doručkom iznosi : 60,00 KM po osobi.

Hajdučke vrleti Blidinje

Hajdučke Vrleti smještene su na odvojenoj i prelijepoj lokaciji, u srcu planinskoga raja.

Predstavljaju spoj izdvojene vjekovne arhitekture, iznenađujuće prirodne ljepote i domaćinske hercegovačke tradicije. Unutrašnjost objekta jedinstvena je i originalna, stvarana godinama, s velikom ljubavlju, gdje se pazilo na svaki detalj. Hajdučke Vrleti oaza su odmora i dobre zabave, mjesto koje stvara raznolikost iskustava i gastronomski raj koji će zadovoljiti i najzahtjevnije goste.

Gastronomska priča Hajdučkih Vrleti temeljena je na autohtonoj i tradicionalnoj

hercegovačkoj kuhinji, izvornoj, ali i u modernom ruhu. Jelovnik se prilagođava sezonskom dospijevanju namirnica, ali i osluškujući želje i potrebe gostiju. Hajdučke Vrleti u svojoj povijesti bilježe i brojne zanimljive tradicije koje se njeguju i danas, a najistaknutije su osnivanje "Hajdučke Republike Mijata Tomića", 2002. godine i pokretanje jedinstvene manifestacije "Dobro slaži i ostani živ" 2003. godine.

- Smještajni kapacitet: 38 osoba
- Cijena noćenja: 30,00-75,00 KM
- Restoran: 220 sjedećih mjesta
- Mogućnost proslave svih svečanih prigoda te organiziranja konferencija, poslovnih sastanaka, team buildinga.

Restoran Risovac

Opustite se u ugodnom planinskom ambijentu uz ljubazno osoblje i ukusnu tradicionalnu hranu u motel-restoranu Risovac koji se nalazi odmah na ulasku u Park prirode Blidinje iz smjera Jablanice.

Restoran raspolaže sa 140 sjedećih mjesta, od čega 100 unutarnjih, a 40 se nalazi na vanjskoj terasi s koje možete uživati u prekrasnom pogledu na Park prirode Blidinje.

- Smještajni kapacitet: 24 osobe
- Cijena noćenja: 30,00-200,00 KM
- Restoran: 140 sjedećih mjesta
- Mogućnost organiziranja privatnih proslava i poslovnih okupljanja.

Smještaj, kao dodatna djelatnost sadrži 6 soba, od kojih su četiri trokrevetne (bračni i pomoćni krevet) i dvije dvokrevetne (bračni krevet). Sobe su malene, ali ugodne, s WC-om i krovnim prozorom.

Također raspolažu i s dva novoopremljena jednosobna apartmana od 50 m² za 4 osobe.

Restoran Staza Blidinje

Ukoliko želite svoje vrijeme provesti kvalitetno u prirodi restoran Staza nudi Vam ugodan planinski ambijent uz bogatu ponudu domaćih tradicionalnih jela i međunarodnih specijaliteta uz ugostiteljsko-smještajne kapacitete.

Možete degustirati domaća jela i pića te uživati na prekrasnoj terasi okruženoj sto-

ljetnom borovom šumom. Tu su i unutarnje i vanjske igraonice, *work street* sprave, skijalište za djecu i odrasle te dodatne aktivnosti. Ukoliko sa svojim društvom želite uživati samo uz kavu ili neko druge piće tu je i ski-bar.

- Smještajni kapacitet: 24 osobe
- Cijena noćenja: 45,00-65,00 KM
- Restoran: 200 sjedećih mjesta
- Mogućnost organiziranja privatnih proslava i poslovnih okupljanja.

Konoba Vilinac

Pansion Vilinac smješten je u prekrasnom Parku prirode Blidinje. Bogatom ponudom, u kojoj ćete osim usluge smještaja, konobe (mali i veliki Vilinac) pronaći još i *ski-snowboarding* školu, kao i usluge *ski-rentala* te servisiranja skijaške opreme. Pansion Vilinac nameće se kao odličan izbor svima onima koji žele doživjeti kako nedirnutu prirodu Blidinje, tako i nezaboravan doživljaj snježnih radosti.

- Smještajni kapacitet: 7 apartmana i 4 sobe te veliki izbor vikendica
- Cijena noćenja: 30,00 - 50,00 KM
- Restoran: 50 sjedećih mjesta
- Mogućnost organiziranja proslave svečanih događanja.

U konobama (Mali i Veliki Vilinac), uz zagarantiranu zabavu i ugodu, možete se okrijepiti raznim domaćim likerima i čajevima, toplim i hladnim napitcima. Također, možete potražiti nešto iz njihovoga velikog izbora specijaliteta kuće, vrhunske domaća kuhinje, restoranske ponude do roštilja sa žara.

Restoran Bosiljna

Restoran je otvoren davne 1983. g. Današnji turisti žele konzumirati autohtone proizvode i uživati u netaknutoj prirodi, a restoran „Bosiljna“ je kao stvoren za to. U restoranu imaju ponudu starih hercegovačkih tradicionalnih jela, a sve namirnice su iz obližnjih OPG-ova i vrhunske su kvalitete. Uz domaće

goste i strani turisti su oduševljeni takvom ponudom i stalno stižu njihove pohvale. U restoranu „Bosiljna“ možete degustirati vrhunski spravljena domaća jela i pića po dugogodišnjoj recepturi, možete uživati na prekrasnoj terasi okruženoj stoljetnom bukovom šumom.

- Smještajni kapacitet: 13 osoba
- Cijena noćenja : od 40,00 KM
- Restoran: 200 sjedećih mjesta
- Mogućnost organiziranja proslave svečanih događanja.

visit
Blidinje
DMC

Visit **Blidinje** Masna Luka bb, 88245 Rakitno - Posušje
Park prirode Blidinje, Bosna i Hercegovina
info@visit-blidinje.com, www.visit-blidinje.com

ZAGRLI SLOBODU